
**PODPORA PODNIKÁNÍ, POSILOVÁNÍ
ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI
MSP PROSTŘEDNICTVÍM VYBRANÝCH
OBLASTÍ PODPORY OPPI**

**ING. MAREK JETMAR, PH.D.
QUARTUS SPOL. S R.O.**

Valtice, 22.6. 2012

STRUKTURA VYSTOUPENÍ

1. Reflexe současné situace a dlouhodobých trendů
2. Analýza podpory vybraných faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost MSP
3. Výsledky šetření, zjištění
4. Podpora uskutečňovaná prostřednictvím vybraných oblastí podpory OPPI
5. Tradiční podpora podnikání a možnosti jejího pokračování v období 2014+
6. Závěry a doporučení

SOUČASNÝ STAV A TRENDY

1. Modernizace české ekonomiky prostřednictvím PZI v dekadě před krizí, limity tohoto přístupu
2. Domácí podnikatelský sektor:
 - horší charakteristiky (podíl hrubé přidané hodnoty v národním soukromém sektoru v průmyslu je o 38 % nižší než pod zahraniční kontrolou),
 - v řadě oborů je jeho rozvoj výrazně závislý na poptávce ze strany nadnárodních podniků lokalizovaných v ČR a okolí,
 - výzvou je zvyšování efektivity výroby místních podniků a posilování jejich podílu v ekonomice, neboť v jejich případě je větší šance na další kvalitativní posun směrem k rozvoji inovačních, výzkumných a vývojových schopností,

SOUČASNÝ STAV A TRENDY

- specifické charakteristiky – problematická schopnost strategického řízení, objektivní možnosti dalšího rozvoje těchto firem (dopady krize), postoje vlastníků, schopnost orientace a pronikání na zahraniční trhy (mimo střední Evropu).

Širší souvislosti:

- ochota přijímat a nést riziko,
- prestiž podnikatele, společenské ocenění,
- pozitivní příklady.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

1. Jedná se o zakládání podnikatelských subjektů a rozvoj jejich činnosti, respektive o podporu podnikání v širším slova smyslu, a to formou celé řady intervencí,
2. Společným ideovým východiskem:
 - je podpora podnikavosti,
 - vznik a rozvoj podniků,
 - ekonomizace místního potenciálu, vytváření přirozených podmínek pro vytváření pracovních míst (v území),
 - uplatnění nových produktů a služeb na trhu, nových prodejních modelů,
 - posilování dostupnosti ICT a jejich uplatnění v podnikové praxi.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Podpora MSP je koncentrována v OPPI
- ✘ Granty – MPO, CzechInvest, oblasti 2.2. Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb, 5.3. Infrastruktura pro podnikání, 6.1. Podpora poradenských služeb a 6.2. Podpora marketingových služeb.
- ✘ úvěry, záruky - ČMZRB, Oblast podpory: 1.1. Podpora začínajícím podnikatelům (START)
- ✘ venture capital - oblast podpory: 1.2. Využití nových finančních nástrojů (původně JEREMIE)

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Program Rozvoj je specificky zaměřen na podporu hospodářsky slabých, strukturálně postižených regionů a mikroregionů, vykazujících dlouhodobě vysokou míru nezaměstnanosti. Z toho titulu vedle Prahy z podpory vypadávají i další regiony jako jsou střední Čechy. Zpravidla nejsou podporovány ORP krajských měst (s výjimkou Ústí nad Labem) a přilehlé centrální oblasti.
- ✘ Program ICT a strategické služby podporuje růst ICT sektoru v České republice, nabídku nových ICT řešení, nových softwarových produktů a služeb. Dotace jsou směřovány firmám, které vyvíjejí a nabízejí nové softwarové produkty a řešení nebo provádí návrh a implementaci nových softwarových aplikací.
- ✘ Program ICT v podnicích podporuje široké uplatnění moderních informačních a komunikačních technologií v MSP.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Program **Nemovitosti** je zaměřen na přípravu podnikatelských zón, rekonstrukci staveb a částečně i na výstavbu nájemních objektů v sektoru zpracovatelského průmyslu (CZNACE 10-33), dále strategických služeb a technologických center.
- ✘ Program **Poradenství** je určen pro MSP, které chtějí získat dotaci na služby poradců. Poradenská činnosti by pomocí zpracované analýzy a studie měla vést k navržení inovace v daném podniku a tím i ke zvýšení jeho konkurenceschopnosti.
- ✘ Program **Marketing** - rozvoj aktivit českých exportérů na zahraničních trzích a zvýšení schopnosti využít exportní příležitosti. Podporováno je např. získávání marketingových informací v souvislosti se vstupem na zahraniční trhy, tvorba studií vstupu na tyto trhy, prezentace podniku na veletrzích a výstavách v zahraničí a s tím související tvorba propagačních materiálů.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Společné znaky:

- ✘ Podpora je realizována plošně. Nezohledňuje územní hlediska fungování podniků, odlišný stupeň rozvoje jednotlivých regionů, s výjimkou programu Rozvoj, který je zaměřen na podporu MSP (pořízení technologií) v hospodářsky slabých a strukturálně postižených (mikro)regionech.
- ✘ Zároveň nedochází ke specifické podpoře vybraných odvětví a oborů – výzvy se zpravidla zaměřují na celý zpracovatelský průmysl, energetický průmysl; až na výjimky nejsou podporovány služby a s ohledem na tradici kohezní politiky a evropskou regulaci jsou z podpory zcela či z větší části vyloučeny hornictví, hutnictví, ocelářství apod.
- ✘ Z hlediska způsobu realizace politiky je tedy možné formulovat hypotézu o minimálních regionálních rozdílech v poskytované podpoře.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Úspěšnost realizace podpory je sledována ve dvou rovinách:

- × Prvním hlediskem *je schopnost využít prostředky alokované pro realizaci podpory*. Spočívá tedy ve zkoumání poptávky a nabídky, jejich objemu a vzájemného vztahu. Primárně se soustředíme na **posouzení objemu „viditelné“ poptávky**, zachycené MSC2007, kterou je možné doko komponovat dle územního principu a cílové skupiny. Odlišnosti ve výkaznictví operačních programů pro potřeby MSC2007, které např. u OPPI nezachycují „neúspěšné“ žádosti tj. stavy N0-N3, je však nutné také vzít v úvahu. Dalším faktorem, který se opět projevuje u OPPI, je **cílování poptávky ze strany administrátora dle výše alokace konkrétní výzvy** – předkládání projektů je znemožněno po dosažení násobku alokace uvedené ve výzvě programu.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Úspěšnost realizace podpory je sledována ve dvou rovinách:

- × Doprovodnou informací je pak reálné čerpání evropských zdrojů.
- × Druhým hlediskem je *úspěšnost realizace podpory z hlediska naplňování cílů podpory*, které je sledováno prostřednictvím indikátorů výstupů a výsledků. Obdobný postup je realizován i v případě ostatních klastrů s drobnými úpravami s ohledem na specifika zkoumaných oblastí podpory.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Bankovní a další finanční produkty :

Oblast podpory: 1.1. Podpora začínajícím podnikatelům (START)

- o prostředky na zahájení rozvoje podnikání je ze strany žadatelů zájem – vysoký podíl zazávazkovaných prostředků (96 %); i když je doposud vyčerpáno velmi málo prostředků, přesto, vzhledem k objemu zazávazkovaných prostředků, je možné předpokládat hladké splnění finančních cílů.

Oblast podpory: 1.2. Využití nových finančních nástrojů (JEREMIE)

- Český rozvojový, uzavřený investiční fond, výběr spravující IS,
- podpora zaměřená na vzniku podniků formou seed capital a start upů na straně jedné, a na vstup soukromých investorů do již existujících podniků (venture capital),
- riziko poptávky (nápad, kapitál) x povinnosti obhospodařovatele, jeho cíle

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Grantová podpora:

2.2. Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb, 5.3. Infrastruktura pro podnikání, 6.1. Podpora poradenských služeb a 6.2. Podpora marketingových služeb.

- ✘ Výrazně se liší poměr poptávky k alokaci, která u oblasti podpory 2.2. Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb dosáhla 148 % alokace, zatímco u podpory 6.1. Podpora poradenských služeb pouze 36 %. Přitom v prvním případě je alokováno více než 16 mld. (po revizi programu) a ve druhém jen 1,4 mld.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Tento stav naznačuje výrazné vychýlení poptávky směrem k ovlivňování základních faktorů - řešení základních potřeb podniků spojených se vznikem firem, aktivizací soukromého kapitálu, a jejich standardního fungování na trhu. To dokládá i velký objem celkové poptávky po podnikatelské infrastruktuře (oblast podpory 5.3. Infrastruktura pro podnikání) – přes 12 mld. Kč (celková poptávka je shodná s výší alokace).

- ✘ Naopak poptávka po podpoře poradenských služeb je velmi nízká. Cílem programu Poradenství je posílit schopnost MSP čerpat dotace na služby poradců, které si mohou samy vybrat s ohledem na specifika své podnikatelské činnosti či zvažované uplatnění inovací.
- ✘ Nízká poptávka po poradenských službách je v tomto směru nápadná.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Z hlediska objemu prostředků – *Veřejné fin.prostř. celkem - Sml/Dod, porovnání územní*, jsou nejvýznamnějšími příjemci největší kraje ČR – jako je Moravskoslezský či Jihomoravský. Překvapivý je v tomto ohledu možná nižší objem prostředků směřovaný do Středočeského kraje. Třetí nejvyšší objem získal Zlínský kraj, který se však řadí spíše k menším krajům. Na opačném konci se nacházejí Jihočeský kraj a Karlovarský kraj.
- ✘ Při zohlednění podílu podnikatelských subjektů v jednotlivých krajích pak v případě celkových zazávazkovaných prostředků **nejlépe vedou moravské kraje: Jihomoravský kraj, Moravskoslezský a Zlínský kraj**. Nejnižší podíly u jednotlivých oblastí podpory jsou naopak rozprostřeny u různých českých regionů, **Středočeský kraj, Jihočeský kraj a Liberecký kraj**.
- ✘ **Pákový efekt** - vedou Jihočeský, Plzeňský a Ústecký kraj, na konci se umísťují Karlovarský, Pardubický a Zlínský, Liberecký.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ *Pokrok v realizaci - naplnění indikátorů*
- ✘ Problémem je nedostatek informací o reálném naplňování cílů programů, tj. o stavu naplnění indikátorů výstupů a výsledků. U klíčových indikátorů nejsou doposud evidovány žádné hodnoty, což vzhledem k pokročilosti realizace programu je překvapivé. Přesto je možné říci tyto společné charakteristiky:
 - oblasti podpory mají pro sledování realizace nastaveny bohaté sady indikátorů výstupů, výsledků a dopadů; jejich počet je velmi vysoký – v řadě případů se informace překrývají, některé z nich jsou redundantní; z tohoto hlediska by bylo určitě možné přistoupit k výrazné redukci ukazatelů,
 - ✘ u většiny ukazatelů nejsou vyplněny hodnoty, což v podstatě neguje jejich využití pro řízení podpory,
 - ✘ u některých indikátorů chybí počáteční hodnota, což výrazně stěžuje interpretaci,
 - ✘ u některých indikátorů jsou sledovány hodnoty vyplývající ze závazků žadatelů, což alespoň částečně umožňuje interpretovat průběh podpory.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

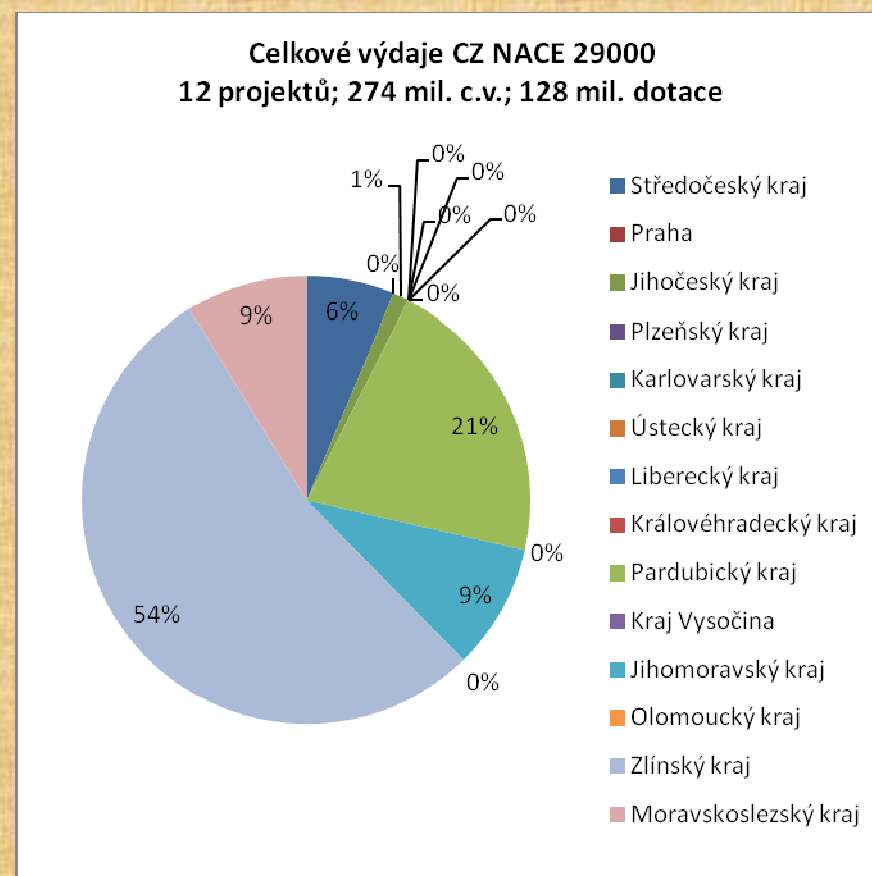
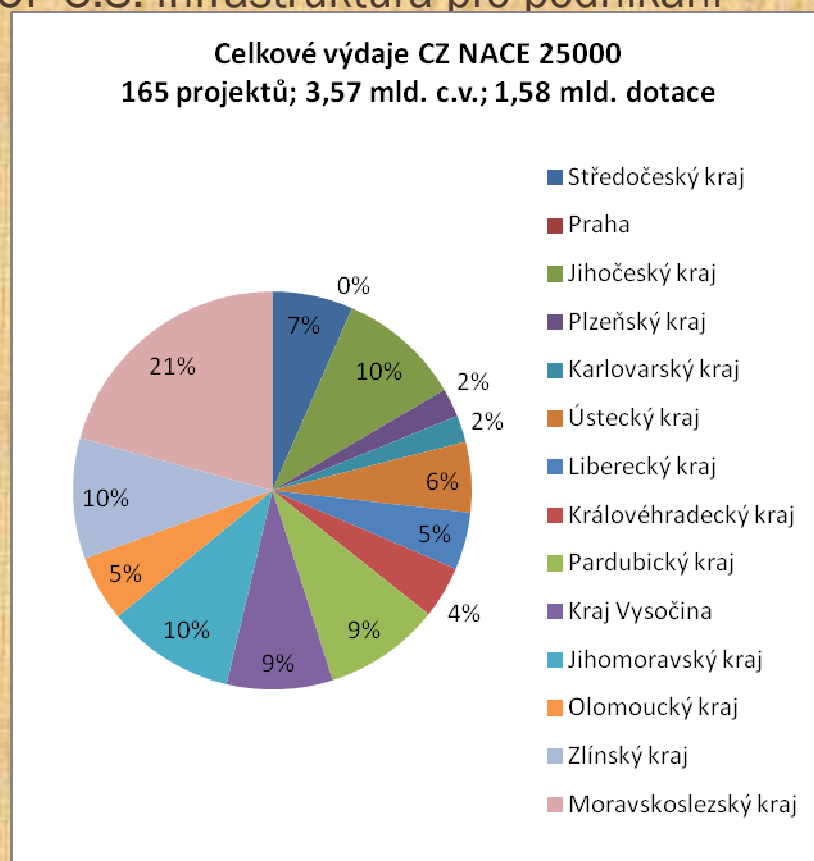
- ✘ OP 2.2. Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb se zdá, že indikátor 381505 Instalované technologie byl nastaven správně. Žadatelé se zavázali instalovat 3367 technologií, což lehce převyšuje cílovou hodnotu (o 5 %). S ohledem na probíhající realizaci projektů však bylo dosaženo jen 47 % cílové hodnoty. Přesto se jedná o slibný vývoj, který by měl umožnit naplnit tento ukazatel. Další indikátory, jako je Počet nově vytvořených pracovních míst - celkem jsou rovněž naplněny jen částečně, a to ve výši 27 %.
- ✘ OP 5.3. Infrastruktura pro podnikání jsou vykazovány hodnoty pouze za indikátor podlahová plocha rekonstruovaných objektů, u kterého je cílová hodnota doposud naplněna jen z 27 %, zazávazkováno je 75 %.
- ✘ OP 6.1. Podpora poradenských služeb MSC2007 vykazuje u sledovaných indikátorů nulové hodnoty. Výjimkou je indikátor Počet podpořených projektů poradenských služeb pro rozvoj podnikání, jehož cílová hodnota (600) je naplněna z 24 %.
- ✘ OP 6.2. Podpora marketingových služeb nejsou k dispozici informace o naplnění indikátorů.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- × *Situace ve vybraných CZ NACE regiony:*
- × *CZ NACE 25 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení* – která představuje tradiční průmyslovou českou výrobu, zastoupenou na celém území ČR,
- × *CZ NACE 26 Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení* – představuje progresivní průmyslový obor, který prošel výraznou transformací v posledních 20 letech,
- × *CZ NACE 28 Výroba strojů a zařízení j. n.* – patří k tradičním oborům českého průmyslu,
- × *CZ NACE 29 Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů* – patří v současné době k nejvýznamnějším oborům v ČR a k hlavním exportním odvětvím,
- × *CZ NACE 32 Ostatní zpracovatelský průmysl* – dokresluje situaci dalších tradičních oborů v území.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

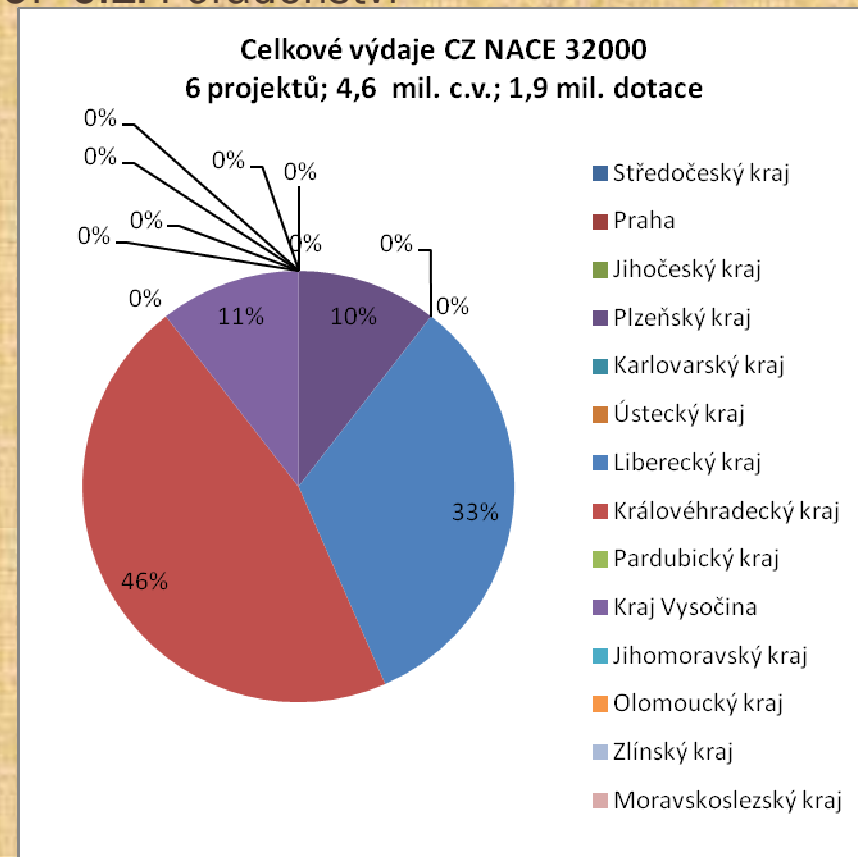
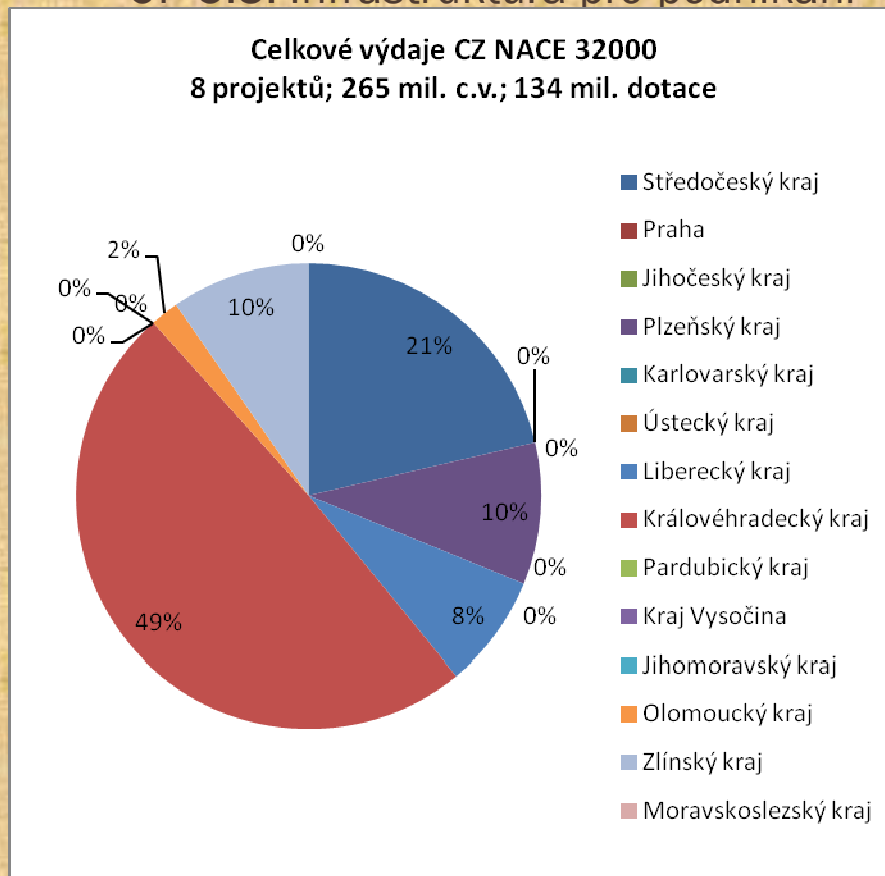
× OP 5.3. Infrastruktura pro podnikání

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

OP 5.3. Infrastruktura pro podnikání

OP 6.1. Poradenství

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Závěry:
- ✘ Podpora podnikání - zahájení podnikání a posilování základních faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost malých a středních podniků a případné regionální rozrůznění podpory zůstává předmětem politických debat i diskusí mezi odbornou veřejností.
- ✘ Přestože je zřetelný posun v zaměření průmyslové politiky a podpory MSP směrem k inovacím, výzkumu a technologickému vývoji, domnívám se, že i tato sféra by neměla být opomenuta.
- ✘ Objevují se i nové potenciální segmenty podnikání – jako je sociální podnikání, které se často soustředí na přirozenou integraci osob znevýhodněných na trhu práce vytvořením pracovních příležitostí, u kterých nelze očekávat výrazný inovační potenciál a které vyžadují tradiční formu podpory.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Z výsledků šetření vyplývá, že stávající podpora podnikání (vstup do podnikání a základní faktory ovlivňující konkurenceschopnost) je zaměřena v podstatě správně.
- ✘ Přestože se jedná o plošnou sektorovou politiku, projevují se významné regionální rozdíly, které naznačují odlišnou schopnost podniků čerpat uvedené prostředky. Ve zkoumaných oblastech podpory se výrazně prosazovaly především moravské regiony.
- ✘ Existují politické i legislativní předpoklady dalšího pokračování této podpory. V souhrnném návrhu zaměření budoucí kohezní politiky EU po roce 2013 v podmínkách České republiky, obsahující i návrh rozvojových priorit pro čerpání fondů EU po roce 2013, tzv. Národní rozvojové priority a tematické oblasti definované usnesením vlády ČR č.650/2011 se tato forma podpory objevuje.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Nezbytnou součástí vytváření motivačního prostředí, které je zahrnuto v tematické oblasti podpora podnikání, je rozvoj infrastruktury a služeb na podporu podnikání a rozvoje znalostní ekonomiky a internacionalizace podnikání. Kromě činností jako jsou poskytování ICT služeb pro malé a střední podniky, zlepšení dostupnosti kvalitních informací, poskytování poradenských služeb založených na znalostech, mentoring, koučing, budování partnerských sítí apod. se předpokládá také vytváření nástrojů pro zakládání a rozvoj podniků, podpora ochrany průmyslového vlastnictví, ale i rozvoj školicích středisek a podpora vědeckotechnických parků a podnikatelských inkubátorů.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ V návrhu nařízení ERDF je uvedena podpora produktivních investic, které přispívají k tvorbě a ochraně udržitelných pracovních míst, prostřednictvím přímé podpory investic do malých a středních podniků (MSP) – čl. 3.
- ✘ Zkoumané oblasti se tematicky úzce vážou k Investičním prioritám uvedeným v čl. 5: 2) zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT – především vyvíjení produktů a služeb v oblasti ICT, elektronický obchod a zvyšování poptávky po ICT, částečně také k rozšiřování širokopásmového připojení a zavádění vysokorychlostních sítí; 3) zvyšování konkurenceschopnosti MSP, kdy bezprostředně k podpoře podnikavosti, zejména usnadněním hospodářského využívání nových myšlenek a podporou zakládání nových podniků, vyvíjení nových obchodních modelů pro MSP, zejména pro oblast mezinárodního obchodu.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

- ✘ Dílčí vazby s ohledem na kontext realizované podpory je možné vysledovat k investiční prioritě (8) podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil - rozvoj podnikatelských inkubátorů a investiční podpora samostatně výdělečné činnosti a zakládání podniků.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Doporučení k možnostem zaměření budoucí podpory:

- ✘ Posílit opatření vedoucí k zachycení dobrých nápadů, jejich uplatnění v podnikání.
- ✘ Podporovat podnikavost, podporovat rozvoj podnikatelských aktivit v průběhu studia, návrat osob s podnikatelskou zkušeností zpět k podnikání, aktivizovat osoby ohrožené na trhu práce a vytvořit jim podmínky pro zahájení podnikání – sociální podnikání.
- ✘ Zpřístupnit kapitál pro začínající podnikatele ve všech oborech a odvětvích (včetně služeb), aniž by došlo k narušení tržního prostředí a vytlačení soukromé iniciativy – zvýhodněné půjčky, záruky.
- ✘ Podpořit využití rizikového kapitálu v oborech s výrazným růstovým potenciálem a šancí na vysokou návratnost investice.
- ✘ Zajistit další podmínky umožňující zahájit a rozvinout podnikání jako je nabídka podnikatelských ploch, inkubátorů (přednostní využití brownfields), zpřístupnění ICT atd.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Doporučení k možnostem zaměření budoucí podpory:

- ✘ Posílit kompetence MSP vztahující se k práci s trhem a zákazníky.
- ✘ Posílit kompetence MSP vztahující ke strategickému plánování rozvoje firmy, zavádění a řízení inovací, apod.
- ✘ Podpořit trh podnikatelských služeb přispět ke zlepšení kvality a reálné dostupnosti těchto služeb – výrobní vzory, patentová ochrana, zavádění progresivních technologií, strategický management, řízení inovačního procesu, marketingové strategie – vstup na nové zahraniční trhy.
- ✘ Nadále udržovat a posilovat technické kompetence domácích firem, které představují jednu z hlavních konkurenčních výhod.
- ✘ Podpořit vytváření technologických řetězců a dalších funkčních vazeb mezi podniky a dalšími aktéry v území s cílem využití a rozvinutí potenciálu regionu; vytvářet realistické koncepce rozvoje – regionální inovační strategie, aktivní facilitace umožňující reálné prosazení této strategie – nastavení systému podpory, koordinace aktérů, řízení procesů apod.

PODPORA PODNIKÁNÍ A POSILOVÁNÍ ZÁKLADNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ

Děkuji za pozornost

Ing. Marek Jetmar, Ph.D.

marek.jetmar@quartus.cz

www.quartus.cz

[Quartus, Consulting and advising](#)